

Chùa Tứ Kỳ ở Thủ đô Hà Nội

ISSN: 2734-9195

16:55 02/08/2024

Chùa Tứ Kỳ có khởi nguồn tạo dựng từ thời Lê, trải qua hàng mấy trăm năm tồn tại qua những biến đổi thăng trầm của lịch sử dân tộc, chùa...

Chùa Tứ Kỳ có khởi nguồn tạo dựng từ thời Lê, trải qua hàng mấy trăm năm tồn tại qua những biến đổi thăng trầm của lịch sử dân tộc, chùa cũng có nhiều đổi thay về diện mạo của lịch sử dân tộc, chùa cũng có nhiều đổi thay về diện mạo kiến trúc và cảnh quan thiên nhiên. Tuy nhiên, dấu ấn lịch sử hình thành của chùa còn ẩn tàng trong các di vật hiện còn. Tuy số lượng không nhiều nhưng những di vật hiện còn đều mang giá trị nghệ thuật tiêu biểu, phản ánh sự trường tồn của một ngôi chùa cổ.

Tổng hợp: **Ngọc Linh**

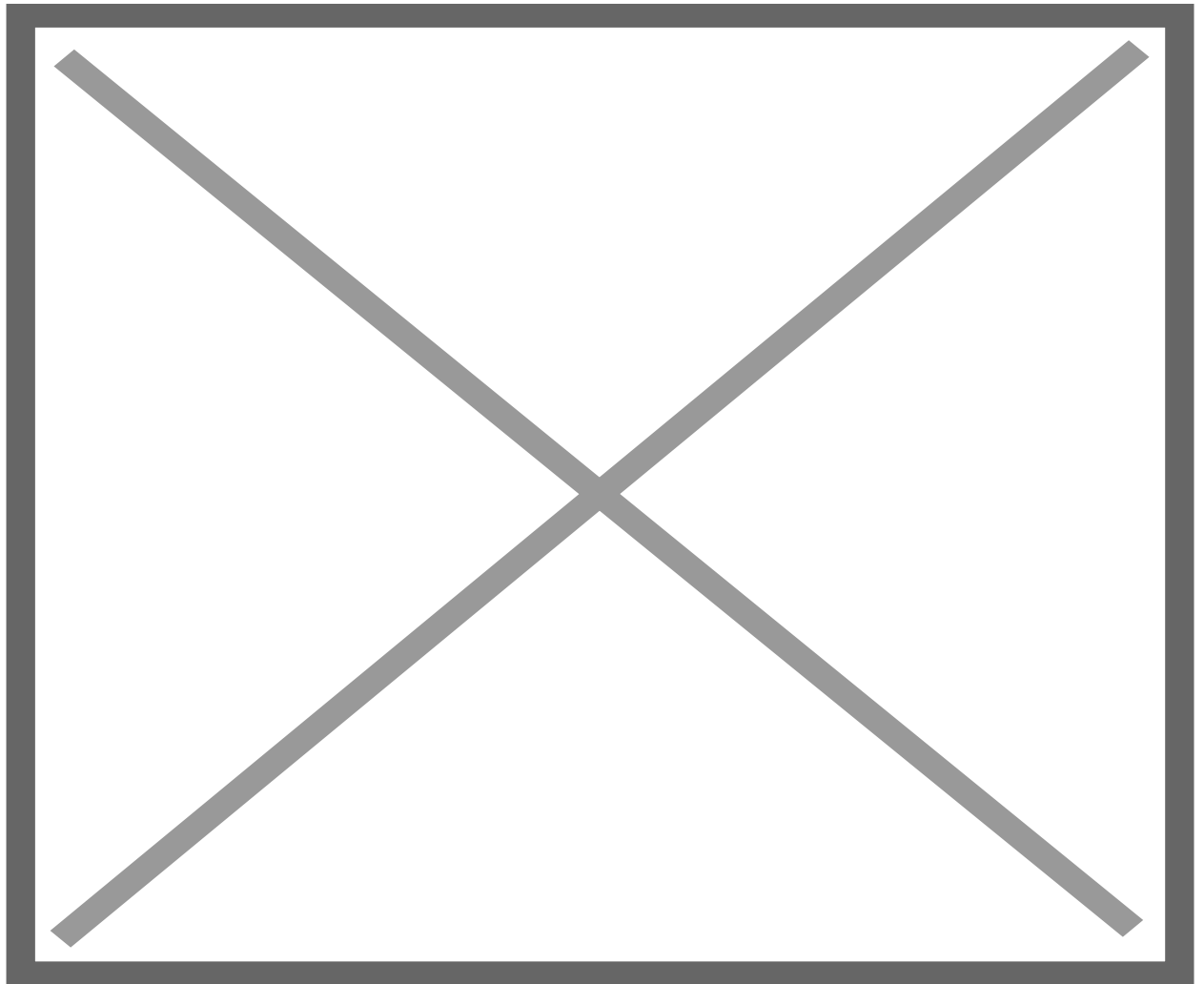
1. Lịch sử chùa Tứ Kỳ

Chùa Tứ Kỳ còn có tên Linh Tiên tự thuộc số 8 Ngọc Hồi, phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai, Hà Nội. Chùa đã được công nhận là di tích lịch sử - văn hóa năm 1995. Theo các tài liệu lịch sử, chùa Tứ Kỳ được xây dựng từ thời Lê, đến nay đã có ít nhất hơn 300 năm tồn tại.

Căn cứ nguồn tư liệu thành văn hiện còn lưu tại chùa như : tấm bia niên hiệu Chính Hòa (1689), chuông đồng niên hiệu Thiệu Trị (1841) có thể đoán định niên đại khởi dựng ngôi chùa ít nhất là thời gian trước năm 1689 và được trùng tu lớn vào thời Nguyễn. Khối kiến trúc vật chất của chùa hiện nay là sản phẩm của lần tu sửa lớn vào triều Nguyễn và những năm gần đây. Chùa Tứ Kỳ (Linh Tiên Tự) đã được Bộ Văn Hóa Thông Tin xếp hạng di tích nghệ thuật ngày 16/01/1995.

Chùa Tứ Kỳ là một trung tâm sinh hoạt văn hóa tâm linh của một cộng đồng dân cư và là nguồn sử liệu quý giá mang giá trị lịch sử về sự tồn tại của làng cổ Tứ Kỳ. Đây cũng là nguồn sử liệu góp phần nghiên cứu, tìm hiểu về lịch sử phát triển của đạo Phật phái thiền tông trên vùng đất phía Nam Thăng Long – Hà Nội thế kỷ XVIII – XIX.

[caption id="attachment_36140" align="aligncenter" width="800"]

Cổng Tam quan chùa Tứ Kỳ - Hà Nội[/caption]

2. Kiến trúc cảnh quan chùa Tứ Kỳ

Cổng tam quan

Cổng tam quan xây hai tầng, bố cục kiến trúc theo chiều dọc nhìn ra đường quốc lộ 1A. Cổng làm kiểu vòm cuốn tạo bởi hệ thống các cột trụ biểu, tầng dưới trổ ba cửa vòm cuốn, tầng trên xây kiểu bốn mái, chồng diêm, chính giữa bờ nóc đắp hình lưỡng long chầu nguyệt, các đầu đao đều đắp các hình rồng đuôi xoắn.

Hàng cột phía ngoài xây kiểu trụ diên, đỉnh hai trụ lớn đắp hình bốn chim phượng đầu quay bốn hướng, đuôi chụm vào nhau tạo thành trái giảnh cách điệu. Đỉnh hai trụ nhỏ đặt tượng nghệ ở tư thế hướng vào nhau. Thân trụ tạo gờ nổi, trên ghi đôi câu đối chữ Hán.

Qua cổng tam quan dẫn vào khu sân vườn được bố cục hài hòa với các công trình kế tiếp. Hai bên tả hữu là lối vào dựng hai nhà bia kiểu mái chồng diêm, đỡ

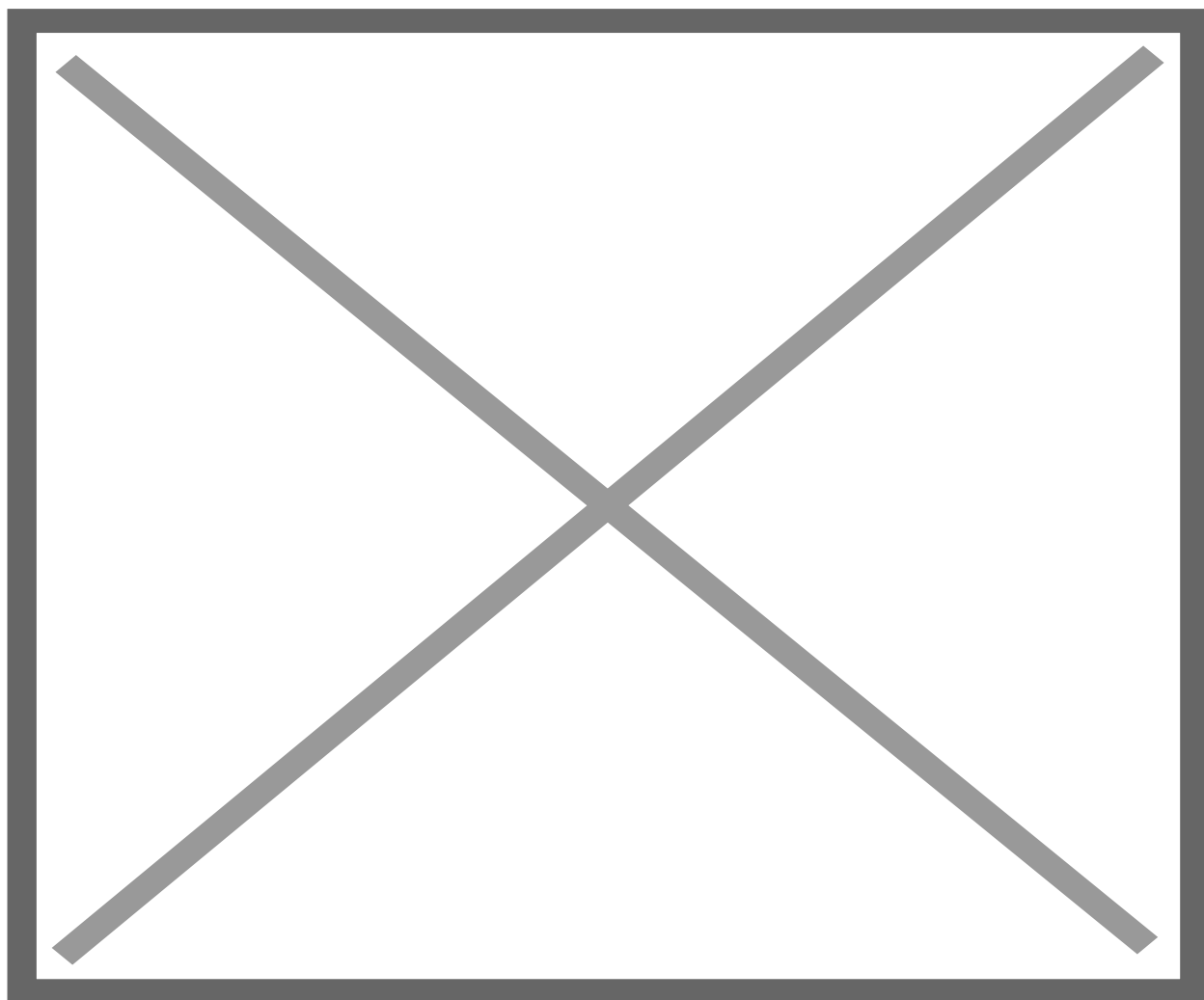
mái mà bốn cột tròn, mặt bằng hình vuông, kiểu phương đình, ở mỗi nhà bia đặt một tấm bia dẹt, dựng trên lưng rùa thể hiện sức sống trường tồn và sự linh thiêng của thần Kim quy trong tín ngưỡng tôn giáo.

Nhà tiền đường và Thượng điện

Nhà tiền đường xây kiểu chồng diêm, hai tầng mái, mái lợp ngói ta, trên nền cao hơn mặt sân 1m, quay hướng Đông Bắc. Các bộ vì kèo kết cấu kiểu “*chồng rường giá chiêng*”, các cột gỗ đỡ mái tạo tròn kiểu “*thượng thu - hạ thách*”, đặt trên chân tảng trên tròn dưới vuông.

Tòa thượng điện ba gian một đầu nối với gian giữa tiền đường xây chạy dọc về phía sau. Nội thất bốn hàng chân, vác vì kèo đỡ mái kết cấu vì kiểu “*chồng rường*”, mái lợp ngói ta, bờ nóc đắp kiểu bờ đỉnh. Nền nhà lát gạch vuông. Nhà tổ ba gian kiểu thường hồi bít đốc, mái lợp ngói ta, ở phía sau chùa. Các bộ vì kèo làm đơn giản kiểu kèo cầu quá giang. Nhà thờ tổ xây ban thờ hai pho thượng Tổ.

[caption id="attachment_36141" align="aligncenter" width="800"]

Chính điện tại chùa Tứ Kỳ - Hà Nội[/caption]

Điện Mẫu (Tiền bái và Hậu cung)

Điện thờ Mẫu có mặt bằng hình chữ đinh gồm 5 gian tiền bái và hai gian hậu cung, xây kiểu tường hồi bít đốc, mái lợp ngói ta. Bộ khung đỡ mái bằng gỗ lim vững chắc, các bộ vì kèo kết cấu kiểu “ *thượng chõng rường hạ bẩy*” và “ *thượng chõng rường hạ cốn*”.

Hai vì gian giữa thể hiện các bức cốn chạm nổi hình rồng và tứ quý (tùng, cúc, trúc, mai), mỗi bên chạm một tượng nghệ tư thế ngồi trên cốn trong tư thế đăng đối, trong khóm trúc tạo hình con sóc nhỏ. Trên thượng lương nhà Mẫu ghi dòng chữ Hán “*Hoàng triều Bảo Đại vạn vạn niên chi thập tuế thứ*” (1935) ở hai thân câu đầu chạm dòng chữ “ *Cần nguyên hanh lợi, trinh và phú, quý, thọ, khang, ninh*” Bốn đầu bẩy chạm nổi hình rồng, sen, lân và hoa dây.

Gian bên phải nhà Mẫu đắp hình thạch động đặt các tượng hậu. Gian giữa chính điện ban thờ đặt tượng ngũ vị tôn ông, phía trong ban thờ Tam Thánh Mẫu, gian bên trái đặt tượng đức thánh Trần Hưng Đạo và ba tấm bài vị thờ các vị phụ nhân hậu thời Lê. Phía bên phải tòa tam bảo xây một ngọn tháp Phật có kích thước 9 tầng.

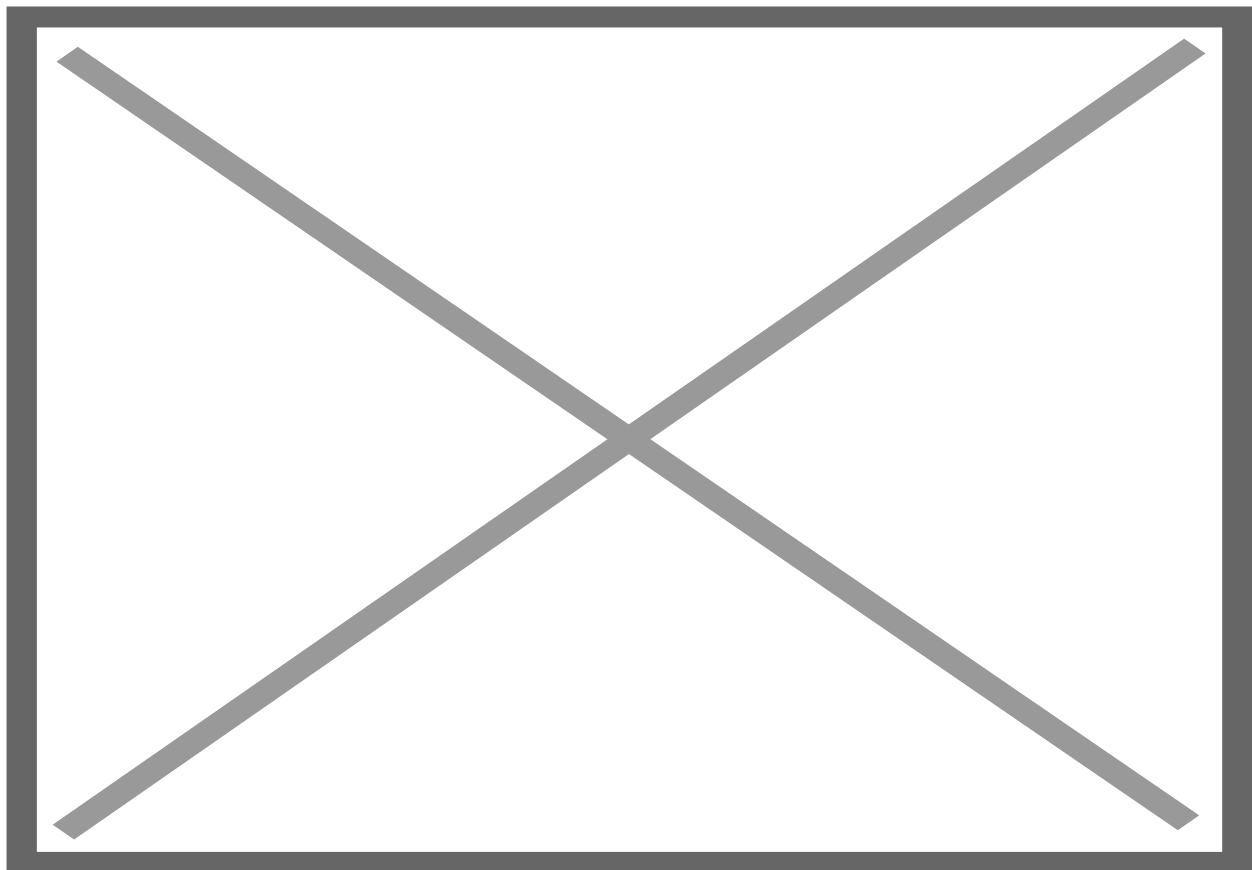
Tòa tháp Phật

Tòa tháp Phật là nơi lưu trữ tri thức Phật giáo, với kiến trúc hiện đại và hoa văn trở hoa tinh xảo, đánh dấu vị thế quan trọng của chùa trong việc giáo dục đạo lý.

3. Kết luận

Chùa Tứ Kỳ có khởi nguồn tạo dựng từ thời Lê, trải qua hàng mấy trăm năm tồn tại qua những biến đổi thăng trầm, chùa có nhiều đổi thay về diện mạo kiến trúc và cảnh quan. Tuy nhiên, dấu ấn lịch sử hình thành của chùa còn ẩn tàng trong các di vật hiện còn. Tuy số lượng không nhiều nhưng những di vật hiện còn đều mang giá trị nghệ thuật tiêu biểu, phản ánh sự trường tồn của một ngôi chùa cổ.

[caption id="attachment_36139" align="aligncenter" width="800"]

Quang cảnh chùa Tứ Kỳ - Hà Nội[/caption] Tham khảo: phatgiaohanoi.vn:
<https://phatgiaohanoi.vn/chua-tu-ky-hoang-mai.html>